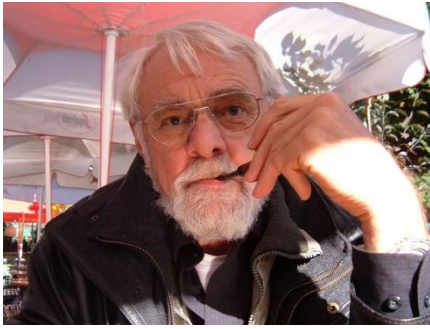

Zamyślenia

Fot. Andrzej Dębowski

Ta nasza pamięć...

Aby nie zapomnieć – należy pamiętać. I jak ktoś powiedział, pamięć jest potęgą każdego narodu, może szczególnie naszego narodu. Mija kolejna rocznica września 1939 roku z tą naszą wiedzą, iż bez świadomości naszej przeszłości, nie ma szans na perspektywę przyszłości, a bez niej nie ma i nie będzie możliwości pełnowartościowego życia dzisiaj, bowiem przyszłość młodych, pokoleń można zapewnić jedynie bazując na obowiązku pamięci oraz szacunku dla prawd historycznych, także na ich sile. Oto w Górnej Austrii był wtedy jeden z obozów koncentracyjnych umiejscowiony w Gusen. Mała, urokliwa miejscina. Język jakim posługują się mieszkańcy to tzw. górnoaustriacki dialekt, lekko śpiewny, bez tego typowego szwargotu. I ta urokliwa miejscina stała się wówczas miejscem kaźni tysięcy więźniów, którym odebrano przy okazji uczucie zachwyty tym miejscem. Gmina St. Georgen razem z miasteczkiem Gusen, stały się piekłem. Stąd 15 km leży Linz, zaś o parę kilometrów od Gusen był następny obóz śmierci – Mauthausen. Obliczono, że w obu tych obozach unicestwiono w bestialski sposób około 37 tysięcy ludzi.

W Gusen po wojnie powstało coś w rodzaju muzeum, któremu daleko do tej nazwy. Po wojnie do obozowych baraków wprowadzali się ludzie szukający tu pracy, upiększając ich wnętrza i przystosowując do własnych potrzeb, zakładając przydomowe ogródki. Więźniowie przymuszani byli do pracy w tuższych kamieniołomach i m.in. w podziemiach tajnych fabryk przy produkcji części do samolotów, już wówczas odrzutowych. Mieszkańcom jak i przyjeźdnym nie była potrzebna wiedza o tym, co tu się działo. Wojna się skończyła i należało myśleć o przyszłości. Zatem mało pozostało materialnych, pamiątek po tamtym czasie. W budynku, gdzie zlokalizowany był burdel dla SS-manów, zagospodarowano jeden pokój z jednym łóżkiem. Mało jest pisemnych informacji dla zwiędających o tym miejscu kaźni, jest za to nagranie, którego swego czasu dokonał Christoph Mauer i kiedy zakłada się słuchawki, słyszymy różne relacje tak świadków z Gusen, jak i kilku ocalałych więźniów mówiących słabo po

angielsku lub niemiecku. Ciekawe są głosy miejscowych, kiedy założymy słuchawki. Cytuję za Wojciechem Rogalskim, Polakiem mieszkającym we Francji. Oto kilka jego relacji:

Jako dziecko dowiedziałem się pewnego dnia, że nie wolno mi się kąpać w stawie, w którym dotychczas się kąpałem dlatego, że wcześniej wielu Żydów i innych więźniów zostało w tym stawie utopionych. A potem zabroniono nam bawić się na łodzie z tego powodu. Ze względu na pietyzm – jak nam powiedziano. Nie wiem, czy to było w porządku, czy to jest dzisiaj ważne. A teraz mówi się, że na ulicach, przy których my mieszkamy, zostało zamordowanych wielu ludzi.

I głos innej kobiety:

To jest przecież tylko historia! Tak to było, wiele ludzi poniosło śmierć, tak to przecież jest na wojnie. Czy ludzie, którzy tu teraz mieszkają powinni te tereny opuścić?

Inny męski głos opowiada o jego miłym dzieciństwie po wojnie i o tym, że on nigdy nie chciał opuścić tego pięknego miejsca, rodzinnego miasteczka:

Cóż, to jest przecież po prostu tylko historia... w urokliwym miejscu.

Zapewne byłym, ocalałym więźniom miejsce ich męczeństwa zapiera dech. Wszystko jest tu inne. Te przydomowe ogródki, świeżo wyasfaltowane ulice, piękna dziś prywatna willa z pięknym ogrodem, kiedyś „Jourhaus”, która była budynkiem wejściowym obozu, gdzie zaczynała się gehenna wejścia do piekła. Cóż, mieszkańcy tego miejsca żyją, przez lata w próbie zapomnienia, może nawet wyparcia się tego, co się tu u nich wydarzyło. Kopiąc te swoje przydomowe ogródki, pewnie cały czas wynajdują ludzkie szczątki i tak jak swojego padłego pieska, zakopują trochę głębiej...

Kazimierz Iwosse

Janusz Orlikowski

Bo

bo jestem tylko tym w którym jestem i opieram się na tym co czuję i widzę jak ptak który nie wie co to przyszłość lub przeszłość ani noc dzień to nie jest mijanie

pierwsze z nich to sen drugie trzepot skrzydeł

i nie ma w tym nic nadzwyczajnego tak jak on nie spoglądam na zegar kalendarz dziobną myśląc że to strawa

odfruwam chętnie na pierwszy chodnik

lub do gniazda zanurzając się w fotel to dobra przystań na to co mokre za oknem

jestem tylko tym w którym jestem

a gdy zbudzi mnie habitus chociaż nic nie wiem o tym fotel zamienię na słońce

Opowieść o dniu

każdy dzień potrafi opowiadać kolejne teraz gdy nikt mu w tym nie przeszkadza drzewa rosną tak jak rosną ptaki szybują to niżej to wyżej morza i jeziora ciche

bez sprzeciwu zależne od wiatrów spiętrzone wiedzą że takie mają być nie widzą w tym nic nadzwyczajnego dziwi to nasz nos który zaczyna kręcić

a gdy pada za zimno lub za gorąco wykręca się na drugą stronę jakby był mądrzejszy od ptaków wiatrów i drzew

wtrąca się wtedy czas i ogarnia nas przeszłość – przyszłość dwa zwodzone mosty i zawodny stan umysłu

a wspomnienia są zawsze zgodne z ciągiem myśli

od dobrych do złych nas zwodzą i jej młodszy brat – przyszłość zachowuje się podobnie

zapominamy że każdy dzień potrafi opowiadać kolejne teraz a gdy nic mu w tym nie przeszkadza jest możliwie dobry

Zygmunt Dekiert

Umysł zniewolony

Pogrzeb Wolnej Myśli

Kondukt żałobny
Kroczą prorocy Słowa
Kolorowe koszule
Wytarte dzinsy
Spójrz!

Jeden w garniturze
Koszula biała
Czarny krawat

Nie było go na stypie
Nie wychylał toastów
za wolność...